

LFT104 1 Tekststudium og utprøving av fortelleformer i litteratur, film og teater

Kandidat-ID: 8515

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
1 LFT104 04/12-2015	Flervalg	Automatisk poengsum	Lever
2 LFT104 04.12.15 - Eksamensoppgave	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Lever

LFT104 1 Tekststudium og utprøving av fortelleformer i litteratur, film og teater

Emnekode	LFT104	PDF opprettet	01.02.2016 08:24
Vurderingsform	LFT104	Opprettet av	Kristina Andersen
Starttidspunkt:	04.12.2015 08:45	Antall sider	5
Sluttidspunkt:	04.12.2015 12:45	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201512290000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Seksjon 1

1 OPPGAVE

LFT104 04/12-2015

Emnekode: LFT104

Emnenavn: Narratologi og utprøving av fortelleformer

Dato: 4.12.2015

Varighet: 09.00-13.00

Tillatte hjelpemidler: Godkjent ordliste og Escolas ordbok

Merknader:

Forberedt eksamen. Oppgitt emne: *Hamlet*. Det gis bare én oppgave.

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

Ja

Nei

LFT104 04.12.15 - Eksamensoppgave

Bokmål:

Vis med eksempler hvordan anslagene i *Hamlet*-adaptasjonene til Lawrence Olivier (1947) og Franco Zeffirelli (1990) forholder seg til 1. akt av Shakespeares skuespill. Relevante elementer kan være kjernefunksjoner, satelitter, indisier, evt. andre narratologiske trekk. Du velger selv om du vil gå for dybde i arbeidet, og konsentrere deg om én av filmadaptasjonene, eller bredde, gjennom å se på begge to.

Nynorsk:

Vis med eksempel korleis anslaga i *Hamlet*-adaptasjonane til Lawrence Olivier (1947) og Franco Zeffirelli (1990) forholder seg til 1. akt av Shakespeares skuespill. Relevante element kan vere kjernefunksjonar, satelittar, indisium, evt. andre narratologiske trekk. Du vel sjølv om du vil gå for dybde i arbeidet, og konsentrere deg om éin av filmadaptasjonane, eller breidde, gjennom å sjå på begge to.

Skriv svaret ditt her

BESVARELSE

Hamlet

Hamlet-adaptasjonene av Lawrence Olivier(1947) og Franco Zeffirelli(1990), er begge basert på det verdenskjente teaterstykket av Shakespeare med samme navn. Det er stort tidsspenn mellom de to filmene, og de er derfor veldig forskjellige. På grunn av dette, kan det være interessant å se på filmene i en komparativ analyse i forhold til det originale verket av Shakespeare. Denne teksten vil sette hovedfokus på hvordan filmenes anslag forholder seg til 1. akt i Shakespeares stykke med tanke på narratologien, men vil også komme innom hvordan det valgte medieuttrykket forholder seg til tematikken i teaterstykket. Anslaget i en film er de første scenene, der man etablerer tid og sted for handlingen, men også gir hint om hva filmen kommer til å handle om.

Anslaget i Oliviers film fra 1947 starter med et oversiktsbilde av urolig sjø som slår mot klippene. I bakgrunnen ligger en borg i mørket. Videre får vi se en vakt som står på post, og som blir avløst av en annen. Det kommer to til, og de tre vaktene starter å prate sammen. Vi får vite at de har sett noe som ligner et spøkelse av den avdøde kongen. Midt under praten dukker det opp et gjenferd. De prøver å snakke til det, men det svarer ikke, og til slutt forsvinner det. De blir enige om å fortelle Hamlet, den avdøde kongens sønn, om hva de har sett.

Narratologisk er dette nesten helt likt med Shakespeares stykke. Vi blir presentert for tre vakter som ser et gjenferd, og blir enige om å fortelle Hamlet om det de har sett. Dette fungerer også godt som et anslag i en film. Det er spennende, publikum blir interessert i å se filmen videre og det henter om hva filmen handler om. I tillegg får vi etablert en kjernefunksjon; kongen er død. Likevel er det kutt i replikkene til vaktene. Dette skjer i

en adaptasjonsprosess mye på grunn av filmen som et visuelt medium. Replikkene kan være viktige også i film, men i dette mediet er det også mange muligheter til å fortelle hva som skjer nettopp gjennom å vise det, og ikke fortelle det muntlig. En annen grunn er den avgrensede tiden til en film. Hvis man skulle ha hatt alle replikkene fra det originale stykket til Shakespeare, hadde det blitt en del lenger enn de 155 minuttene filmen allerede er. Åpningsbildet er også med på å gjenspeile temaet i teaterstykket. Her får vi et urolig hav som møter motstand i klippene. Dette kan tolkes som de psykologiske urolighetene Hamlet opplever i filmen, og motstanden han finner i karakterene rundt seg.

Anslaget i Zeffirellis film fra 1990, starter nesten helt likt med Oliviers. Vi får et oversiktsbilde av sjø og en borg. Sjøen er ikke like urolig, og bildet er ikke like mørkt, men har en gjennomgående, sterk blåfarge. Neste bilde går helt vekk fra originalstykket om de tre vaktene på post. Vi får et bilde av et gravfølge utenfor en kirke. I neste klipp kommer vi inn i et rom der vi ser kisten der den avdøde kongen ligger. Vi får først et nærbilde av dronningen, og så av den nye kongen. Rett etterpå får vi et nærbilde av Hamlet etter han har kastet jord på kista. Onkelen hans gir ham en liten preken om at han ikke skal sørge for mye, og så går Hamlet ut av rommet.

I denne versjonen har de som sagt gått helt vekk fra originalstykket, og vi får et annet anslag. Likevel fungerer dette godt, mye på grunn av anslagetts rolle som et hint mot hva filmen handler om, og hvordan filmen ender. Vi får etablert den nye kongen, den tilsynelatende sørgende dronningen, og Hamlet som en passiv-aggressiv, melankolsk hovedrolle. Her blir vi også presentert for en kjernefunksjon, siden det altså er den avdøde kongens begravelse. I tillegg fungerer det som frempek om hvordan filmen ender, altså i død. Scenen hvor de tre vaktene ser gjenferdet, er kuttet helt i denne adaptasjonen. Grunnen til at det, kan være at scenen der Hamlet møter gjenferdet av sin far og får vite at han egentlig ble drept, blir brukt som en igangsettende handling senere i filmen. Dette hadde muligens ikke hatt samme effekt, hvis man hadde etablert gjenferdet allerede fra starten av. Denne versjonen er langt mer bearbeidet fra det originale stykket, enn det Oliviers adaptasjon er. Det er langt flere kutt i de originale replikkene, det er flere scener som er lagt til og flere steder disse scenene foregår på. Disse endringene er gjort for å passe originalverket inn i et annet medium. Hvis man som i Olivier sin versjon hadde vært like trofast med tid og sted, kunne det muligens blitt visuelt ensformig, selv med et variert spekter av utsnitt og vinkler. De lange replikkene kunne også blitt for mye for en film, der vi forventer å bli vist ting, i stedet for å bli fortalt. Åpningsbildet er også interessant i denne filmen, for selv om de to filmene har ganske likt åpningsbilde, er det ikke nødvendigvis samme mening bak. Her er det ikke like urolig sjø som i Oliviers versjon, men en utpreget blåfarge som tar det meste av oppmerksomheten. Dette kan tolkes som melankolien Hamlet opplever, og også de tunge skjebnene som venter karakterene til slutt.

Hvordan filmene forholder seg til 1.akt av Shakespeares stykke, kan også ha med hvordan stil eller medieuttrykk de velger å bruke for å fortelle historien. I Oliviers film fra 1947 tar svart/hvitt-uttrykket det meste av oppmerksomheten. Man får umiddelbare assosiasjoner til film noir på 40-50-tallet som også var perioden denne filmen ble produsert i. De sterke kontrastene, røyken, skyggene og de trange trappene har sterke likheter med stilen. Men også tematikken til disse filmene kan sammenlignes med Hamlet. Triste menneskeskjebner, melankoli, hemmeligheter og dobbeltspill er elementer som går igjen i film noir-sjangeren, og også teaterstykket om Hamlet. Kameraføringene i denne filmen er også merkverdig, mye på grunn av de lange innstillingene og bevegelsene i kameraet som skaper en følelse av at noen observerer

karakterene og følger etter dem hvor enn de går. På grunn av disse to elementene av medieuttrykket har de klart å etablere en stil som står godt til tematikken i filmen, som er det psykologiske aspektet til Hamlet og hvorfor han ikke klarer å ta en beslutning.

Medieuttrykket til Zeffirelli er ikke like lett å få tak på som Oliviers. Her er det mer tradisjonell filming, mange bildeutsnitt, forskjellige vinkler og korte klipp. Med Mel Gibson i hovedrollen, som tidligere var kjent som en actionhelt fra blant andre filmene "Dødelig Våpen" og "Mad Max", kan det være grunn til å påstå at man ville bearbeide det originale verket og sette kjente fjes i hovedrollene, for å appellere til et større publikum. Dette kan også være grunnen til kuttene i replikkene og forandringen i dramaturgien, som nevnt tidligere. På grunn av dette blir det turbulent å snakke om at medieuttrykket gjenspeiler tematikken i denne filmen. Det er heller et medieuttrykk som er preget av vår tid. Det gjenspeiler en stil som er mye brukt i "mainstream" film, og som vil treffe et stort publikum. Forunderlig nok er også Olivier sin film preget av tiden den ble produsert i. Forskjellen er at medieuttrykket filmen er preget av, treffer bedre i sammenheng med tematikken i det originale verket.

Denne teksten har sett på hvordan Oliviers og Zeffirellis anslag i filmadaptasjonene forholder seg til 1. akt i teaterstykket om Hamlet. Olivier sin versjon fra 1947 er trofast mot 1.akt og holder seg innenfor de kjente rammene dramaturgisk. Det er noen kutt i replikkene fra originalverket for å bedre kunne tilpasse det til filmmediet. Zeffirellis versjon har gått helt vekk fra 1.akt i originalverket, og har lagd et anslag som gir et frempek om hvordan filmen vil ende. I begge filmene får vi presentert en viktig kjernefunksjon, at kongen er død. Medieuttrykket i Olivier har også en god sammenheng med tematikken i stykket. Filmene er skutt i svart/hvitt noe som gir assosiasjoner til film noir. Temaene som går igjen i denne sjangeren, har også sammenheng med temaene i Hamlet. Medieuttrykket i Zeffirelli er mer tradisjonell. Det er mange bildeutsnitt, forskjellige vinkler og korte klipp, og med Mel Gibson i hovedrollen kan man påstå at filmen ville appellere til et større publikum. Det kan derfor bli problematisk å sette medieuttrykket i sammenheng med temaet i stykket. Det er et tidsspenn på 40 år mellom filmene, og begge er preget av sin tid, noe som gjør dem veldig forskjellige, både dramaturgisk og i medieuttrykket.
